

ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ

ХЕДОНИЗАМ

ШТА САМ МОГАО

Можда никада нећу сазнати шта сам могао
 Да урадим у животу, шта с њим. Лагодно је
 Нагађати, ослоњен о претпоставке,
 О тај дуги изрезбарени јаворов штап.

Медом спокојства зачињене обмане, то су моје
 Шаре, урезане сечивима које с муком узимах;
 Беху доступна, увек тупи перорез у постави капута.

Сада ме нова уметност опседа, влада мноме
 Друга вештина: ударам у своје оклопе, слушам одјеке.
 Ни налик чембалисти, обасутом драгуљима и стидом
 Краљеве јединице у рококо декору дворског врта.
 Сигуран да нисам губио душу, све даљи од жеља,
 Моћи, од нагађања. Губећи вољу да јави
 И њеним владарима изложен будем.

Ни налик јуродивом старцу што у возу за Краљево
 Ређа молитве, потом витла штапом, проклиње шегу.
 Запрљана вучја чељуст на крају рукохвата,
 Прождире јарост, нелагоду постојања, неверицу.

Добро је, нека лапће звер, док путовање траје,
 А разјапљено чуђење гута и саму помисао

Да ћу знати шта сам могао да учиним са животом,
Тим магаретом утонулим у мед, свиклим да тегли.

Састављати молитве од одјека, зар то није искупљење,
Реци, Ти што од сваке шеге створио си уметност, чуђење.

ХЕДОНИЗАМ

Свакога дана плаше нас ратом;
Људи изабрани да плене ведрином
И не облаче костим дворске луде,
Монотоно понављају ту страшну
Временску прогнозу; врше власт,
Не марећи што и самој је власти
Преко главе и страхова и авети.

Прозирна је и јасна дуговека игра,
Као душа преплашеног дечака,
Као устројство империјалне силе.

Неће бити рата, говорим свечери
Дечаку, док налазимо асоцијације
За реч вино, примерице; зар би
Роалд Дал, зар би Душко Радовић,
Дозволили да мир плине као сладолед.

Лако нам иде: Жупа, тамјан, подрум,
Бургундија, буре, Мозел, шунка, фадо,
Мадеира, камамбер, Медок, Шарац,
Вранац, нафора, Шампања, песник,
Крв; очас окренемо куглу и њену
Историју око нашег зрнастог сунца.

Распрскавају се мехурићи асоцијација
За пиће богова у резбареним пехарима
Ума и шире своје заседе; јездимо кроз
Латице и чокоте и из бисага бацамо
Страхове ка насмешеним звездама.
Све даљи од прогноза, владамо.

КАД УСНЕ ЗАНЕМЕ

И мој град је постао позориште.
Продавачице нису продавачице, таксисти
Нису таксисти, лепе насмејане девојке
Што ми пружају кутије конкора и лоразепама
Нису окончале студије, професори возе
Аутобусе у Венецију и Рим да путници виде
Стварно потонуће и вечност боје. Оболели
Од баналних зараза, лекари немају чиме себе
Да лече, судије стражаре пред мишјим рупама,
Чувари реда шире неред нечистог ума.
Дечаци нису дечаци, девојчице нису њихове.

Заиста успела представа; драма с неодређеним
Бројем чинова траје, час узбудљива, час суманута.
Једно су глумци и публика, граничне линије нема.

Савршено, апсолутно дело, остварен сан, хиљадама
Година сањан. Ни редитељ није редитељ, ни писац
Није писац, сценограф не зна чије су кулисе.
Живи палимпсест, то су реплике и дидаскалије.

Ни град није град, позориште није позориште.
Ни живот није живот. Или пак јесте.

Шта би о томе песник могао да зна,
Шта о свом животу док у зору слуша славује.

И у високом гнезду сања преображај песме
У песму над песмама на крају последњег чина.
Онда, кад усне занеме, спремне да створе
Ведрину и наду и буду оно што јесу.

На јединој позорници, у истинском комаду.
У коме ће свако бити оно што јесте, песма.

ПОД КРОШЊОМ

Ова дуга мисао, кестен што излази
Из свог бодљикавог оклопа, о години
Која стари. Шта ће ми узети, шта донети
Невидљиво време. Још увек сам ведар,
Предвиђам последице, противим се
Својој вољи, несавршеним умом пркосим;
Још увек верујем да ће људи бити
Милостиви према себи. Седим под крошњом

У бањском парку. Девојчица трчи за управо
Опалим плодом кестена на стрмој стазици
И зауставља га љупким покретом.

Радосно се гледају, пре него што она пита мајку:
Да га узмем; играће се с њим у брижној соби,
Светлост случајног талисмана грејаће јој
Руке и лице. Потрајаће и сјај и безбрижност
Док тело и мисао буду јежић у зеленој крошњи.

О СРЕЋИ

Давно, пре разарања тла, и устоличења гнева
И лажи на измишљеном трону, веровао сам
Да ће срећа као воћка на грани добити облик
И узрети. Да ћу је бојажљиво убрати и увећати.

Пре него загризем свој део, да ћу кришке
Разделити пруженим рукама, привученим
Сјајем коре, мирисом детињства и жеље.

Залудна беше вера: љути мраз је пржио латице
У крошњи; од страха бранио сам се бекством
У нејасни свој мрак, наоколо светлела је
Идеја о крви; још светли и обасјава кајање
У сенци припрема за ново крвопролиће.

Право речено, сазрео је понеки плод на нејакој
Грани; гледао сам како се суши или трули,
Немајући снаге да из одабране тишине слетим
На стабло и пружим руку ка блиставој кори.

КЛАДИОНИЦА

Никада нисам био у кладионици,
Никада уложио нисам ни пребијене паре
Желећи нечији пораз или победу нечију.
Никада лоз нисам купио, поуздајући се
Само у оно што могу да створим.

А кладио сам се, како сам се само кладио
У неприкладном свом поседу; нисам ни
Излазио из свог срца: кад сам се већ усудио
У њега да уђем и искусим безграничне
Могућности игре, њене сласти и страхоте;
Ишчекивање којим ме дражи, стрепњу
Коју увећава док ме умањује толико да зрно
Мака за мене је веће од највећег монолита.
Како сам се само кладио, уверен

Да мрав неће бити згажен, да никада јама
Неће другом бити ископана, да сунце ће
Огрејати убоге; улагао сам на црне овце,
На шуте, на беле вране у овој лицемерној
Породици. Веровао сам у чуда, и да мир
Није рат вођен другим средствима, да јава
Може без тикета и квота; путовао на крај
Страшне ноћи да бих угледао њен лепо пораз.

Шпарао сам и још збирам несагледиве добитке,
Нужне за опстанак у неподесном мом простору.
Не излазим из овог срца, о изласку и не думам.

Зашто да оставим, и коме, свој издашни рудник,
Зар да згасне у прелепом овом свету чуда.

А кад ме нечујни глас, кладећи се да ћу изаћи,
Прене, знаћу да морам прихватити позив.

И нећу се кладити, никада нећу, сам свој улог
У савршеном свету лишеном кладионица.